

PLÁN ČINNOSTI NA ROK 2012

Úvod

Část A – Výzkumná, badatelská, vzdělávací a ediční činnost

Část B – Ekonomika, provoz a digitalizace

Část C – Kancelář Ústavu / Mezinárodní spolupráce / Personální obsazení

Úvod

Ústav pro studium totalitních režimů (dále jen „Ústav“) přistoupil k přípravě plánu činnosti na nadcházející rok 2012 stejně zodpovědně jako v předchozích letech. S ohledem na panující situaci je bohužel stále nutné přihlížet k důsledkům finanční a hospodářské krize, optimalizovat využívání zdrojů a efektivněji tak využívat přidělené finanční prostředky.

V průběhu příštího roku budou s ohledem na stabilizaci personální situace a hlubší soustředění se na schválené projekty maximalizovány výsledky činnosti Ústavu ve všech oblastech, včetně výraznějšího posílení externích odborníků. S ohledem na nadcházející evaluaci úseku zkoumání totalitních režimů a ediční činnosti bude pozornost zaměřena na zkvalitňování odborných výstupů i nezbytnou kontrolní činnost.

Přijetí zákona č. 262/2011 Sb., o účastnících odboje a odporu proti komunismu, přineslo Ústavu nové povinnosti, spočívající ve vyřizování žádostí Ministerstva obrany ČR a nově zřízené Etické komise České republiky. Ústav v této souvislosti adekvátně modifikuje své priority.

Ambicí Ústavu je postupné zvyšování počtu odborných a vědeckých výstupů. Pozornost bude v této souvislosti zaměřena na rozšíření edičních možností, včetně maximalizace prezentace badatelského, edičního i vzdělávacího úsilí na webové stránce Ústavu.

Prioritou ve všech oblastech činnosti Ústavu zůstává spolupráce s Archivem bezpečnostních složek (dále jen „Archiv“), ve smyslu § 12 zákona č. 181/2007 Sb., o Ústavu pro studium totalitních režimů a Archivu bezpečnostních složek, jako nejbližším přirozeným a klíčovým partnerem, bez něhož by realizace podstatné části projektů byla značně obtížná.

Důležitou součástí činnosti Ústavu zůstává rovněž spolupráce a výměna zkušeností s domácími i zahraničními partnerskými institucemi. V oblasti mezinárodní spolupráce se bude Ústav podílet na činnosti Platformy evropské paměti a svědomí.

Návrh plánu činnosti je v ediční oblasti formulován opětně poměrně obecně, což nám umožní pružně reagovat a finalizovat projekty ve spolupráci s partnerskými institucemi a nakladatelstvími.

Ústav je v závislosti na situaci v průběhu roku 2012 připraven přijmout taková opatření, která by zajistila plnění zákonných úkolů případně i za změněné fiskální situace.

Návrh plánu činnosti Ústavu pro rok 2012 se skládá ze tří hlavních částí:

- A. Výzkumná, badatelská, vzdělávací a ediční činnost,
- B. Ekonomika, provoz a digitalizace,
- C. Kancelář Ústavu.

Tento návrh byl již předložen a projednán jak v Ediční radě, tak zejména ve Vědecké radě Ústavu.

Část A – Výzkumná, badatelská, vzdělávací a ediční činnost

ÚVOD

- 1. BADATELSKÁ A DOKUMENTAČNÍ ČINNOST**
- 2. VZDĚLÁVACÍ AKTIVITY**
- 3. EDIČNÍ A VÝSTAVNÍ ČINNOST, KOMUNIKAČNÍ PLATFORMY**
  - 3.1 PUBLIKAČNÍ ČINNOST**
  - 3.2 VÝSTAVNÍ ČINNOST**
  - 3.3 KONFERENCE A SEMINÁŘE**

Úvod

Úkoly a činnost ÚSTR jsou definovány v § 4 zákona č. 181/2007 Sb. ze dne 8. června 2007 o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek a změně některých zákonů.

Při naplňování svých úkolů je úsek zkoumání totalitních režimů a ediční činnosti v mezích finančních možností Ústavu veden snahou maximalizovat množství, podobu i rozsah jednotlivých projektů, optimalizovat aktuální personální možnosti i využití externích spolupracovníků v rámci jednotlivých projektů.

Za účelem dosažení maximální efektivity i hospodárnosti bude v následujícím roce v rámci úseku připraven nový systém kontrolních mechanismů s cílem lépe posuzovat efektivitu a v důsledku kvalifikovaněji řídit jeho činnost. V individuální rovině, v rovině projektů a také u jednotlivých výstupů směrem k veřejnosti bude za spolupráce s Vědeckou radou Ústavu nastavena systematická evaluace. Dosavadní nedokonalé a nesystematické iniciativy budou sjednoceny a doplněny v první polovině roku a následně v jeho druhé polovině již bude probíhat pravidelný systematický sběr dat. Přestože nemůže Ústav s ohledem na své právní postavení participovat na systému Registru informací o výsledcích výzkumu a vývoje (RIV), vychází evaluační rámec z principů podobných RIVu, ovšem je brán zvláštní zřetel na zákonné zadání Ústavu a na rozdílné akcenty vzhledem k typu výsledků.

V dalším období se bude výzkumná práce Ústavu více zaměřovat na obecnější analýzu a komparaci totalitních a posttotalitních systémů. Od převládající komparace diachronní přistoupí Ústav k přípravě komparativního projektu synchronního, a to se svými partnery ze středoevropských zemí.

Posílena bude rovněž prezentace jednotlivých výsledků a výstupů na veřejnosti, především formou seminářů, vzdělávacích aktivit a za využití dvojstranných dohod o spolupráci např. s médii veřejné služby. Využitím technologií elektronických sociálních sítí či vzájemnou propagací s partnery se pokusíme zvýšit dosah činnosti Ústavu směrem k laické i odborné veřejnosti všech věkových kategorií.

V souvislosti s přijetím zákona č. 262/2011 Sb., o účastnících odboje a odporu proti komunismu, bude muset Ústav zvládnout součinnostní úkoly stanovené zákonem ve směru k Ministerstvu obrany a Etické komisi České republiky. I přes relativně omezené finanční prostředky bude ve spolupráci s úsekem zabezpečen výkon úřední činnosti v této oblasti,

zejména zpracovávání odborných stanovisek. Při této příležitosti bude nutné využívat odborného potenciálu v již probíhajícím badatelském projektu zaměřeném na protikomunistický (třetí) odboj i projekt oral history, přičemž se budeme snažit, aby nebyly kapacitně ohroženy plánované odborné výstupy.

1. BADATELSKÁ A DOKUMENTAČNÍ ČINNOST

Garantem historického výzkumu Ústavu pro studium totalitních režimů je Odbor zkoumání totalitních režimů, který zajišťuje bádání, dokumentaci a neustranné hodnocení doby nesvobody (30. září 1938 – 4. května 1945) a období komunistické totalitní moci (25. února 1948 – 29. prosince 1989) a doby předcházející, v níž probíhaly děje týkající se příprav k totalitnímu uchopení moci KSČ; dále analyzuje antidemokratické a zločinné činnosti orgánů státu, zejména jeho bezpečnostních složek, Komunistické strany Československa a organizací založených na její ideologii.

Odbor zkoumání koordinuje svou činnost s dalšími pracovišti Ústavu, zejména s Odborem edičním, využívá služeb Odboru informatiky a digitalizace Ústavu, spolupracuje s Archivem bezpečnostních složek a externími spolupracovníky při realizaci badatelských, dokumentačních a vzdělávacích projektů.

V roce 2012 bude Odbor zkoumání realizovat výzkum v rámci těchto stanovených badatelských a dokumentačních oblastí (v závorce je uveden garant oblasti):

- Odboj, perzekuce a společnost v období Protektorátu Čechy a Morava (doc. PhDr. Ladislav Kudrna, Ph.D., Oddělení zkoumání doby nesvobody)
- Represivní složky komunistického režimu (PhDr. Jan Kalous, Ph.D., Oddělení zkoumání komunistické totalitní moci)
- Aparát Komunistické strany Československa (PhDr. Milan Bárta, Oddělení zkoumání komunistické totalitní moci)
- Dokumentace obětí totalitních režimů (Mgr. Jaroslav Pinkas, Oddělení dokumentace)
- Společenské procesy uvnitř komunistického režimu (Mgr. Vojtěch Ripka, Oddělení dokumentace)

S ohledem na přijetí zákona č. 262/2011 Sb., o účastnících odboje a odporu proti komunismu, a potřebě v rámci součinnosti s Ministerstvem obrany ČR připravovat odborná stanoviska k jednotlivým žádostem bude kladen zvláštní důraz na projekty:

- Protikomunistický (třetí) odboj (garant: Mgr. Libor Svoboda, Skupina zkoumání protikomunistického odboje a odporu) a
- Paměť a dějiny totalitních režimů (oral history; garant: Bc. Adam Hradilek, Skupina orální historie)

Toto rozdělení je nutně schematické, jeho výhodou je přehlednost a jasná odborná zodpovědnost. V případech konkrétních podprojektů se pochopitelně nepředpokládá sevření v omezující a skutečnosti často málo odpovídající kategorii například obětí či represivního aparátu.

I. Odboj, perzekuce a společnost v období Protektorátu

Název projektu Přestavitele nacistického represivního aparátu Protektorátu Čechy a Morava		
Garant Mgr. Pavel Kreisinger	Část ÚSTR Oddělení zkoumání doby nesvobody	Doba realizace 2011–2015
Spolupracující instituce Archiv bezpečnostních složek, Národní archiv, Vojenský ústřední archiv, Státní oblastní archiv Praha Historický ústav Filozofické fakulty Masarykovy univerzity Brno		
Cíl projektu Zpracovat přehled a charakteristiky vedoucích představitelů nacistického okupačního aparátu v Protektorátu Čechy a Morava (SD, Gestapo, Abwehr), zařadit jejich působení do dobového kontextu zejména v souvislosti s potíráním domácí rezistence. Součástí projektu bude rovněž reflexe jejich osudů po skončení druhé světové války a případné využití komunistickými bezpečnostními složkami.		
Projekt v roce 2012 Budou zpracovány studie o představitelích nacistického represivního aparátu pro revue <i>Paměť a dějiny</i> a <i>Securitas Imperii</i> . Bude pokračovat práce na edici dokumentů o činnosti nacistického bezpečnostního aparátu. Současně bude realizována první fáze webové prezentace projektu.		

<p>Název projektu</p> <p>Děti, mládež a rodina v Protektorátu Čechy a Morava</p>		
<p>Garant</p> <p>Mgr. Radka Šustrová</p>	<p>Část ÚSTR</p> <p>Oddělení zkoumání doby nesvobody</p>	<p>Doba realizace</p> <p>2009–2013</p>
<p>Spolupracující instituce</p> <p>Archiv bezpečnostních složek, Národní archiv, Vojenský ústřední archiv, Bundesarchiv Berlin, Österreichisches Staatsarchiv</p> <p>Filozofická fakulta Univerzity Karlovy</p>		
<p>Cíl projektu</p> <p>Cílem projektu je na základě historicko-sociologických metod dospět k souhrnné analýze postavení dětí a mládeže v Protektorátu Čechy a Morava a dopadu nacistické okupace na jejich sociální podmínky. Pozornost bude věnována zapojení mládeže do odboje, aspektu holocaustu židovské mládeže, ale také problematice Kuratoria pro výchovu mládeže. Součástí výzkumu bude také specifický projekt <i>Erweiterte Kinderlandverschickung (KLV)</i>, který probíhal v těsné vazbě na organizaci Hitlerjugend.</p>		
<p>Projekt v roce 2012</p> <p>V průběhu roku bude zpracována studie pro <i>Securitas Imperii (Sociálně-politické aspekty nacistické politiky a jejich relevance pro protektorátní prostředí)</i> a studie o organizaci a činnosti Hitlerjugend v Protektorátu Čechy a Morava. Bude realizována první fáze webové prezentace projektu.</p>		

<p>Název projektu</p> <p>Protižidovská opatření na území Protektorátu Čechy a Morava a jejich realizace (1939–1945)</p>		
<p>Garant</p> <p>Mgr. Jan Machala</p>	<p>Část ÚSTR</p> <p>Oddělení zkoumání doby nesvobody</p>	<p>Doba realizace</p> <p>2011–2015</p>
<p>Spolupracující instituce</p> <p>Archiv bezpečnostních složek, Národní archiv, Moravský zemský archiv Brno, Zemský archiv Opava, Státní oblastní archiv Zámorsk, Státní oblastní archiv Praha, Státní okresní archiv Hradec Králové, Státní okresní archiv Pardubice, Státní okresní archiv Kroměříž, Státní okresní archiv Prostějov</p> <p>Židovské muzeum Praha, Katedra historie Filozofické fakulty Univerzity Palackého</p>		
<p>Cíl projektu</p> <p>Cílem projektu je zdokumentování úředních diskriminačních opatření, kterým bylo v průběhu okupace podrobeno obyvatelstvo židovského původu na území Protektorátu. Projekt se zaměří na aplikaci těchto opatření ve vybraných lokalitách s významnou židovskou komunitou. Jedná se zejména o každodenní úřední šikanu, jako jsou např. zákazy vykonávání určitých činností, zákazy navštěvování určitých veřejných míst, jakož i nutnost podrobení se dalším omezením a předpisům (např. nošení hvězdy). Nedílnou součástí výzkumu je i přenášení těchto diskriminačních nařízení, vydávaných v nejvyšších patrech protektorátní správy (Úřad říšského protektora, protektorátní vláda), na podřízené složky (zemské a okresní úřady) a jejich aplikace v konkrétním prostředí. Cílem bude mimo jiné postihnout, jakým způsobem jednotlivé zemské, okresní a obecní správy tato nařízení přizpůsobovaly místním podmínkám, zda se například znění jednotlivých opatření „směrem dolů“ zmírňovala, nebo naopak zostřovala; a to především v moravských lokalitách.</p>		
<p>Projekt v roce 2012</p> <p>V roce 2012 bude zpracován dílčí výstup v podobě odevzdání odborné studie pro revue <i>Paměť a dějiny</i> a bude pokračovat práce na edici vybraných dokumentů (<i>Protižidovská opatření a jejich realizace na Moravě</i>). Bude rovněž realizována první fáze webové prezentace projektu.</p>		

II. Represivní složky komunistického režimu

Název projektu Vývoj státněbezpečnostních složek		
Garant PhDr. Milan Bárta PhDr. Jan Kalous, Ph.D. PhDr. Pavel Žáček, Ph.D.	Část ÚSTR Oddělení zkoumání komunistické totalitní moci	Doba realizace 2008–2014
Spolupracující instituce Archiv bezpečnostních složek, Národní archiv, Vojenský ústřední archiv, státní oblastní a okresní archivy Vojenský historický ústav Praha, Úřad pro zahraniční styky a informace, Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu, Muzeum Policie ČR, Ludwig Boltzmann Institut, Ústav paměti národa Bratislava, Ústav národní paměti (Polsko)		
Cíl projektu Rekonstrukce organizačního vývoje rozvědných a kontrarozvědných útvarů podřízených ministerstvu vnitra či ministerstvu obrany, představení jejich zaměření, činností a personálního obsazení vedoucích funkcí jednotlivých součástí (náčelníků odborů, správ). Na základě systematického a komparativního (myšlena komparace s nacistickým bezpečnostním aparátem) zkoumání představit agenturně-operativní činnost komunistických bezpečnostních složek.		
Projekt v roce 2012 Výstupy projektu budou realizovány ve více rovinách: zpracování biografického slovníku náčelníků jednotlivých operativních správ MV (SNB) z let 1953–1989; bude pokračovat příprava edice pramenů o činnosti I. správy ministerstva vnitra v roce 1968 (ve spolupráci s Úřadem pro zahraniční styky a informace); studie v revue <i>Paměť a dějiny</i> (rubrika Struktury moci) a <i>Securitas Imperii</i> ; ve spolupráci s Archivem bezpečnostních složek pokračování prací na manuálech k archivním pramenům z provenience bezpečnostních složek komunistického režimu; konference a semináře (ve spolupráci s Ludwig Boltzmann Institut mezinárodní vědecká konference <i>Činnost československých zpravodajských služeb v Rakousku v letech 1945–1989</i> ; pravidelné semináře Ústavu); rekonstrukce státněbezpečnostních a zpravodajských částí bezpečnostního aparátu v letech 1945–1989; výstava – průběžně ve spolupráci s městem Brandýs nad Labem a PTP ČR úpravy stálé expozice dějin Pomocných technických praporů; aktualizace webové prezentace projektu.		

<p>Název projektu</p> <p>Třídní justice a vězeňství</p>		
<p>Garant</p> <p>Mgr. Jiří Urban</p> <p>PhDr. J. Rokoský, Ph.D.</p>	<p>Část ÚSTR</p> <p>Oddělení zkoumání</p> <p>komunistické totalitní moci</p>	<p>Doba realizace</p> <p>2008–2014</p>
<p>Spolupracující instituce</p> <p>Národní archiv, Archiv bezpečnostních složek</p> <p>Ústav právních dějin Právnické fakulty Univerzity Karlovy, Kabinet dokumentace a historie</p> <p>Vězeňské služby</p>		
<p>Cíl projektu</p> <p>Cílem projektu je analýza postavení, role a činnosti justice v období komunistického režimu v Československu v letech 1948–1989. Současně se badatelská pozornost zaměří také na výzkum některých specifických aspektů čs. vězeňství jako součásti represivního aparátu totalitních režimů, včetně každodenní reality života za zdmi věznic a táborů.</p>		
<p>Projekt v roce 2012</p> <p>Budou zpracovány studie pro revue <i>Paměť a dějiny</i>, průběžně realizována komentovaná prezentace nejzajímavějších materiálů na webových stránkách projektu (http://www.ustrcr.cz/cs/tridni-justice-1948-1960; http://www.ustrcr.cz/cs/vezenstvi-v-ceskych-zemich-1938-1989) a představení dílčích témat v průběhu čtvrtěčních seminářů.</p>		

III. Aparát Komunistické strany Československa

Název projektu Vývoj organizační struktury a představitelé Komunistické strany Československa		
Garant Mgr. Vítězslav Sommer, Ph.D. Mgr. Petr Anev	Část ÚSTR Oddělení zkoumání komunistické totalitní moci	Doba realizace 2008–2015
Spolupracující instituce Národní archiv, státní oblastní a okresní archivy, Archiv Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, Archiv bezpečnostních složek, Vojenský ústřední archiv, Archiv Národního muzea Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, Filozofická fakulta Univerzity Hradec Králové, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Vojenský historický ústav Praha, Historický ústav SAV Bratislava		
Cíl projektu Cílem výzkumu je analýza teoretických a ideologických stránek čs. komunismu, zejména jeho politické praxe, a širších společenských dopadů. Dalším důležitým cílem zůstává rekonstrukce personálního obsazení řídicího aparátu Komunistické strany Československa v období let 1921–1989. Další dimenzi projektu představuje použití historicko-politologicko-sociologických metod při analýze a definici jednotlivých ideologických atributů komunismu z hlediska proměn dobového myšlení před únorem 1948 i po něm. Výzkum bude také reflektovat vliv dobových událostí v Československu a kontext konfliktu Východ – Západ.		
Projekt v roce 2012 Budou pokračovat práce na jednotlivých biografických medailonech pro hlavní výstup, <i>Biografický slovník vedoucích představitelů KSČ 1921–1989</i> , v jehož rámci budou zachyceny osudy významných komunistických činitelů. V průběhu roku 2012 se bude aktualizovat stávající webová prezentace projektu. Bude zpracován a vydán sborník z mezinárodní vědecké konference <i>90 let českého a slovenského komunismu</i> (ve spolupráci s Ústavem pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i.). Dále bude publikována studie v revue <i>Paměť a dějiny</i> ; další aktivitou bude podíl na programu pravidelných seminářů Ústavu.		

IV. Dokumentace obětí totalitních režimů

Název projektu Šlechta českých zemí v konfrontaci s totalitními režimy 20. století (1938–1989)		
Garant Mgr. Dita Jelínková	Část ÚSTR Oddělení zkoumání doby nesvobody	Doba realizace 2011–2015
Spolupracující instituce Archiv bezpečnostních složek, Národní archiv, Archiv Kanceláře prezidenta republiky, Archiv Ministerstva zahraničních věcí ČR, Masarykův ústav a Archiv AV ČR Praha, Moravský zemský archiv Brno, Státní oblastní archiv Litoměřice, Státní oblastní archiv Zámorsk, Bundesarchiv Berlin, Österreichisches Staatsarchiv Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Ústav historických věd Filozofické fakulty Univerzity Pardubice		
Cíl projektu Hlavním cílem projektu je analyzovat roli šlechty v období procesu proměny elit s důrazem na složitost vazeb české šlechty k nacismu. Na základě analýzy a komparace chceme precizně definovat jednak formy tlaku totalitních režimů (nacismu, komunismu) vůči šlechtě, jednak chceme dospět k obecnějším závěrům o vztazích, postojích a chování šlechty vůči oběma totalitám.		
Projekt v roce 2012 Výsledky budou zpracovány a zveřejněny ve formě článků a studií v ústavních periodikách. Na konci roku 2012 bude dokončena a k publikaci odevzdána rozsáhlejší studie o osudech vybraných šlechtických rodů v konfrontaci s totalitními režimy. Bude se rovněž aktualizovat stávající webová prezentace projektu.		

<p>Název projektu</p> <p>Odboj a perzekuce křesťanů v době nacismu a komunismu (1939–1989)</p>		
<p>Garant</p> <p>Stanislava Vodičková, DiS</p>	<p>Část ÚSTR</p> <p>Skupina zkoumání perzekuce církví a náboženských společností</p>	<p>Doba realizace</p> <p>2009–2013</p>
<p>Spolupracující instituce</p> <p>Archiv bezpečnostních složek, Národní archiv, archivy řádů a jednotlivých biskupství a arcibiskupství, Archiv Rádia Vatikán, Archiv akademické YMCY, Archiv pražské diecéze Církve československé husitské, Ústřední archiv a muzeum Církve československé husitské Česká křesťanská akademie, Vojenský historický ústav Praha, Historický ústav AV ČR, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Katolická teologická fakulta Univerzity Karlovy, Evangelická teologická fakulta Univerzity Karlovy, Teologická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Cyrilometodějská teologická fakulta Univerzity Palackého</p>		
<p>Cíl projektu</p> <p>Cílem projektu je na základě analýzy a komparace definovat a na modelových příkladech konkretizovat rozsah a formy rezistence a perzekuce věřících občanů v období nacistické okupace a komunistického totalitního režimu.</p>		
<p>Projekt v roce 2012</p> <p>Pro ústavní periodika budou zpracovány studie, které představí jednotlivé církevní osobnosti a jejich střet s totalitními režimy, případně budou orientovány na dílčí předěly vztahu nástrojů totalitních režimů a církve. V oblasti rozhovorů bude projekt koordinován s činností skupiny oral history.</p> <p>Budou pokračovat práce na monografii zaměřené na komparaci nacistické a komunistické perzekuce církví a odboje křesťanů proti oběma totalitním režimům. Bude realizována první fáze webové prezentace projektu.</p> <p>Skupina se bude podílet na přípravě výstavy <i>Pronásledování římskokatolické církve v Československu 1948–1989</i> a na navazujícím kolokviu <i>Církev a exil – síla slova</i>.</p>		

<p>Název projektu</p> <p>Dokumentace popravených z politických důvodů 1948–1989</p>		
<p>Garant</p> <p>Mgr. Petr Mallota</p>	<p>Část ÚSTR</p> <p>Oddělení dokumentace</p>	<p>Doba realizace</p> <p>2008–2013</p>
<p>Spolupracující instituce</p> <p>Archiv bezpečnostních složek, Národní archiv, Vojenský ústřední archiv, Archiv Kanceláře prezidenta republiky, Moravský zemský archiv Brno, státní oblastní a okresní archivy, Archiv Ústavu paměti národa Bratislava</p> <p>Vojenský historický ústav Praha, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Kabinet dokumentace a historie Vězeňské služby, Historický ústav Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, Ústav paměti národa Bratislava</p>		
<p>Cíl projektu</p> <p>Cílem projektu je dokumentace a zpracování úplného přehledu osob, které byly v letech 1948–1989 popraveny z politických důvodů. Základní výzkum umožní analýzu sociálních skupin postižených represí, stejně jako sondu do aktivit protikomunistického odboje a odporu, systému práce represivního aparátu, včetně komunistické strany a justice.</p>		
<p>Projekt v roce 2012</p> <p>Finalizace projektu: dokončení jednotlivých biogramů popravených osobností, lektorská řízení, práce na souhrnné publikaci; zpracování studie pro revue <i>Paměť a dějiny</i>; průběžná aktualizace stávající webové prezentace projektu.</p> <p>Vzhledem k mimořádnému rozsahu a společenské závažnosti projektu bude projekt prodloužen do roku 2013.</p>		
<p>Název projektu</p> <p>Dokumentace usmrcení osob na státní hranici 1948–1989</p>		
<p>Garant</p> <p>PhDr. Martin Valenta, Ph.D.</p>	<p>Část ÚSTR</p> <p>Oddělení dokumentace</p>	<p>Doba realizace</p> <p>2008–2013</p>
<p>Spolupracující instituce</p> <p>Archiv bezpečnostních složek, Národní archiv, Vojenský ústřední archiv</p> <p>Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu, Vojenský historický ústav Praha, Ústav paměti národa Bratislava</p>		

Cíl projektu

Cílem projektu je dokumentace případů násilného úmrtí na hranicích v letech 1948–1989 (místo, čas, příčiny úmrtí, pachatelé).

Projekt v roce 2012

Bude zpracována studie o jednotlivých typologiích případů do revue *Paměť a dějiny*; pokračování a aktualizace stávající webové prezentace projektu.

<p>Název projektu</p> <p>Kolektivizace zemědělství, perzekuce sedláků a jejich rodin</p>		
<p>Garant</p> <p>Mgr. Petr Slinták</p>	<p>Část ÚSTR</p> <p>Oddělení dokumentace</p>	<p>Doba realizace</p> <p>2008–2012</p>
<p>Spolupracující instituce</p> <p>Archiv bezpečnostních složek, Národní archiv, Archiv Národního zemědělského muzea, Archiv Muzea venkova v Kačíně u Kutné Hory, Národní filmový archiv, Slovenský filmový ústav Bratislava, Archiv Barrandov studio</p> <p>Slovácké muzeum v Uherském Hradišti, Muzeum Jindřichohradecka</p>		
<p>Cíl projektu</p> <p>Cílem projektu je zasazení kolektivizace venkova do kontextu rozsáhlých majetkových proměn po skončení II. světové války v ČSR a vymezení role represivního aparátu při jeho prosazování.</p>		
<p>Projekt v roce 2012</p> <p>V průběhu roku bude zpracována kniha rozhovorů s pamětníky kolektivizace a edice dokumentů.</p> <p>Významnou akcí bude ve spolupráci se Skupinou zkoumání protikomunistického odboje a odporu a s Muzeem Jindřichohradecka organizace dvoudenní mezinárodní konference <i>Kolektivizace v Čechách a na Moravě</i>.</p>		

V. Společenské procesy uvnitř komunistického režimu

Název projektu Underground v regionech		
Garant Bc. František Stárek	Část ÚSTR Oddělení dokumentace	Doba realizace 2012–2014
Spolupracující instituce Národní archiv, Archiv bezpečnostních složek, oblastní a okresní archivy, Libri prohibiti		
Cíl projektu Projekt navazuje na předchozí projekt <i>Historie českého undergroundu</i> a soustředí se na dokumentaci regionálních undergroundových aktivit. Vedle zachycení struktury a projevů undergroundu se chce zaměřit na jeho reflexi v písemnostech státních orgánů.		
Projekt v roce 2012 V prvním roce se garant zaměří na sběr materiálu a vytvoření metodiky v modelu bývalého Severočeského a Západočeského kraje. Vznikne tak metodická sonda, která bude sloužit jako východisko k dokumentaci ostatních regionů a která bude otištěna v revue <i>Paměť a dějiny</i> . Hlavním výstupem projektu bude souhrnná monografie v roce 2014.		

<p>Název projektu</p> <p>Film a dějiny totalitních režimů</p>		
<p>Garant</p> <p>Mgr. Petr Kopal</p>	<p>Část ÚSTR</p> <p>Oddělení zkoumání</p> <p>komunistické totalitní moci</p>	<p>Doba realizace</p> <p>2010–2015</p>
<p>Spolupracující instituce</p> <p>Národní archiv, Národní filmový archiv, Archiv Barrandov studio, Archiv České televize, Slovenský filmový ústav Bratislava</p> <p>Katedra filmových studií Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, Filmová a televizní fakulta Akademie múzických umění, Ústav filmu a audiovizuální kultury Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, Filmová a televizní fakulta Vysoké školy múzických umění Bratislava</p>		
<p>Cíl projektu</p> <p>Výzkum filmů jako cenného pramene a nástroje nacistické a komunistické ideologické manipulace (propagandy). Cílem je analyzovat, jak přesně filmová tvorba v rámci totalitního systému fungovala, jaké byly její úkoly a možnosti a jak byla recipována.</p>		
<p>Projekt v roce 2012</p> <p>Budou zpracovány dílčí studie pro ústavní periodika. Současně budou v rámci čtvrtěčních seminářů pokračovat rozbory jednotlivých filmových děl. Bude realizována první fáze webové prezentace projektu.</p>		

<p>Název projektu</p> <p>Opozice, odpor a politická moc v regionech (Brno 1948–1989)</p>		
<p>Garant</p> <p>PhDr. Rudolf Vévoda</p>	<p>Část ÚSTR</p> <p>Oddělení zkoumání</p> <p>komunistické totalitní moci</p>	<p>Doba realizace</p> <p>2010–2015</p>
<p>Spolupracující instituce</p> <p>Moravský zemský archiv Brno, Archiv bezpečnostních složek, Národní archiv, Masarykův ústav a Archiv AV ČR Praha</p>		
<p>Cíl projektu</p> <p>Cílem je na základě analýzy a komparace zmapovat vývoj a definovat proměnu vztahu komunistické moci k představitelům opozice na příkladu Brna v letech 1948–1989, včetně reflexe významných celospolečenských událostí v regionu. Brno je z tohoto hlediska dostatečně reprezentativním příkladem vzhledem k tomu, že se stalo významným centrem opozice a odporu proti komunistické moci.</p>		
<p>Projekt v roce 2012</p> <p>Zapojení do projektu oral history; podíl na programu čtvrtěčních seminářů; realizace první fáze webové prezentace projektu; zpracování studie do revue <i>Paměť a dějiny</i>.</p>		

<p>Název projektu</p> <p>Sociální politika mezi represí a inkorporací</p>		
<p>Garant</p> <p>Mgr. Vojtěch Ripka</p>	<p>Část ÚSTR</p> <p>Odbor zkoumání totalitních režimů</p>	<p>Doba realizace</p> <p>2010–2013</p>
<p>Spolupracující instituce</p> <p>Archiv bezpečnostních složek, Národní archiv, oblastní a okresní archivy, Libri prohibiti University of Oxford (prof. Martin Seeleib Kaiser, prof. Peter Kemp, prof. Stein Ringen), Hertie School of Government (prof. Klaus Offe), Přírodovědecká fakulta UK (prof. Jiří Musil)</p>		
<p>Cíl projektu</p> <p>Projekt usiluje o vymezení role sociální politiky v komunistickém režimu v Československu, zejména v období po roce 1968. Analyzuje kombinaci legitimizačních a represivních prvků sociální politiky v komparativním rámci srovnatelných států sovětského bloku (především NDR), ale i širší založení sociální politiky v rámci liberálně-demokratických politických systémů.</p>		
<p>Projekt v roce 2012</p> <p>Studie v odborném periodiku Ústavu, studie v zahraničním odborném časopise, vystoupení na zahraniční konferenci (Crisis: Interruptions, Reactions and Continuities in Central and Eastern Europe, University College London), vzdělávací aplikace. V roce 2012 bude zahájena práce na tematické monografii s předpokladem jejího dokončení v roce 2013.</p>		

VI. Protikomunistický (třetí) odboj

Název projektu Protikomunistický (třetí) odboj		
Garant Mgr. Libor Svoboda, Ph.D.	Část ÚSTR Skupina zkoumání protikomunistického odboje a odporu	Doba realizace 2008–2014
Spolupracující instituce Archiv bezpečnostních složek, Národní archiv, Vojenský ústřední archiv, státní oblastní a okresní archivy Vojenský historický ústav Praha, Muzeum Jindřichohradecka, Prachatické muzeum, Historický ústav Filozofické fakulty Masarykovy univerzity Brno		
Cíl projektu Cílem projektu je analýza forem protikomunistického odboje a odporu v letech 1948–1968 a zpracování základní informace o formách domácího i zahraničního protikomunistického odboje, jeho osobnostech, činnosti a vlivu ve společnosti. Základní archivní výzkum při využití všech dostupných pramenů (literatury, datových souborů a výpovědí pamětníků) bude soustředěn na splnění hlavního úkolu – typologizaci různých forem odboje a odporu na území Čech, Moravy, Slezska a Slovenska.		
Projekt v roce 2012 Důležitou součástí projektu bude využití dosavadních znalostí i informací při naplňování zákona č. 262/2011 Sb. a zachycování vzpomínek účastníků a svědků (provázání s oral history). Další roviny výstupů tvoří: knižní publikace (V. Veber – <i>Dějiny protikomunistického odboje</i>), periodická produkce Ústavu (rubrika Třetí odboj v <i>Paměť a dějiny</i> ; <i>Securitas Imperii</i>), konference a semináře (Kolektivizace v Čechách a na Moravě – Muzeum Jindřichohradecka; Kurýři a převaděči na Šumavě v padesátých letech 20. století – Muzeum Policie ČR), výstava (Králové Šumavy – Prachatické muzeum; prezentace výstavy <i>Žatec ve třetím odboji. Odbojová skupina Praha – Žatec</i> /poprvé představenou již v roce 2010/ v rámci mezinárodního festivalu proti totalitě Mene Tekel), webová prezentace – aktualizace a doplňování stávající prezentace projektu (Encyklopedie třetího odboje; Bibliografie třetího odboje). Vzhledem k mimořádnému rozsahu a společenské závažnosti bude projekt prodloužen minimálně do roku 2014.		

VII. Paměť a dějiny totalitních režimů (oral history)

Název projektu Paměť a dějiny totalitních režimů		
Garant Bc. Adam Hradilek	Část ÚSTR Skupina orální historie	Doba realizace 2008–2014
Spolupracující instituce Archiv bezpečnostních složek, Národní archiv, Vojenský ústřední archiv, státní oblastní a okresní archivy, Archiv hlavního města Prahy Ministerstvo zahraničních věcí ČR – Česká centra, Český rozhlas – Rádio Česko, Člověk v tísni, Konfederace politických vězňů, Vojenský historický ústav Praha, Stopy paměti Olomouc, Le Centre d'études des mondes russe, caucasien et centre-européen (CERCEC), Post Bellum, Sdružení Memorial Moskva, Muzeum „Oblast teroru“ Lvov, The National Czech and Slovak Museum and Library, Cedar Rapids, US Holocaust Memorial Museum Washington		
Cíl projektu Hlavním posláním orálněhistorického projektu je sběr, zpracování a archivace výpovědí přímých svědků doby nesvobody (1938–1945) a období komunistické totalitní moci (1948–1989), včetně událostí přechodného období (1945–1948). Natáčení pamětníků probíhá podle výzkumných a dokumentačních záměrů Ústavu (výzkumný projekt, publikace, výstava, konference, výročí) i aktuálně vzniklých situací (pobyt pamětníka na území České republiky, přednáška pamětníka apod.).		
Projekt v roce 2012 Další sběr, zpracování a archivace výpovědí žijících pamětníků totalitních režimů. Důležitou částí budou systematicky zaznamenávané osudy politických vězňů a účastníků odboje, zejména protikomunistického. Bude pokračovat spolupráce s organizací Memorial a dalšími institucemi z postkomunistických zemí při natáčení pamětníků a dokumentaci táborů nucených prací v Sovětském svazu a Československu, včetně zkoumání sovětských pracovních táborů. Dalšími dokumentovanými skupinami budou představitelé církví a náboženských společností a mimopražský disent. V roce 2012 se předpokládá získání minimálně 50 rozhovorů. Průběžně bude aktualizována stávající webová prezentace projektu. Vzhledem k mimořádnému rozsahu a společenské závažnosti bude projekt prodloužen minimálně do roku 2014.		

PŘEHLED BADATELSKÝCH A DOKUMENTAČNÍCH PROJEKTŮ V ROCE 2012

	Název	Garant	Realizace
1.	Představitelé nacistického represivního aparátu Protektorátu Čechy a Morava	P. Kreisinger	2011–2015
2.	Děti, mládež a rodina v Protektorátu Čechy a Morava	R. Šustrová	2009–2013
3.	Protižidovská opatření na území Protektorátu Čechy a Morava a jejich realizace (1939–1945)	J. Machala	2011–2015
4.	Vývoj státněbezpečnostních složek	M. Bárta J. Kalous P. Žáček	2008–2014
5.	Třídní justice a vězeňství	J. Urban J. Rokoský	2008–2014
6.	Vývoj organizační struktury a představitelé Komunistické strany Československa	V. Sommer P. Anev	2008–2015
7.	Šlechta českých zemí v konfrontaci s totalitními režimy 20. století (1938–1989)	D. Jelínková	2011–2015
8.	Odboj a perzekuce křesťanů v době nacismu a komunismu (1939–1989)	S. Vodičková	2009–2013
9.	Dokumentace popravených z politických důvodů 1948–1989	P. Mallota	2008–2013
10.	Dokumentace usmrcení osob na státní hranici 1948–1989	M. Valenta	2008–2013
11.	Kolektivizace zemědělství, perzekuce sedláků a jejich rodin	P. Slinták	2008–2012
12.	Underground v regionech	F. Stárek	2012–2014
13.	Film a dějiny totalitních režimů	P. Kopal	2010–2015
14.	Opozice, odpor a politická moc v regionech (Brno 1948–1989)	R. Vévoda	2010–2015
15.	Sociální politika mezi represí a inkorporací	V. Ripka	2010–2013
16.	Protikomunistický (třetí) odboj	L. Svoboda	2008–2014
17.	Paměť a dějiny totalitních režimů	A. Hradilek	2008–2014

2. VZDĚLÁVACÍ AKTIVITY

Skupina vzdělávání

Skupina vzdělávání získala na svou činnost grant od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR (dále MŠMT) v rámci programu *Operační program Vzdělání pro konkurenceschopnost* (dále OPVK) pod názvem *Dějepis v 21. století: multimediální aplikace v dějepisné výuce*. Tato skutečnost se promítne do činnosti skupiny v letech 2012–2014 a v roce 2012 tudíž dojde k určitým změnám vzhledem k plánovaným střednědobým výhledům formulovaným v předcházejících letech. Projekty skupiny lze rozdělit do tří částí podle způsobů financování a míry spolupráce s externími subjekty:

- 1) projekty realizované díky podpoře OPVK,
- 2) projekty realizované ve spolupráci s dalšími subjekty,
- 3) projekty realizované vlastními silami.

V současné době je také plánováno v rámci MŠMT vyhlášení vzdělávacího programu *Výchova k občanství*, na kterém by skupina ráda participovala. Podmínky realizace tohoto projektu ovšem dosud nejsou konkretizovány. Bez ohledu na probíhající grantová řízení plánujeme další spolupráci s MŠMT, především aktivní účast v expertní skupině MŠMT pro výuku dějepisu.

Z prostředků OPVK bude v roce 2012 realizováno především **vzdělávací DVD s pracovním názvem *Normalizace***, které bude vytvořeno na podobných principech jako předcházející obdobné projekty. DVD je zamýšleno jako soustava klipů z hraných filmů a dokumentů doplněných archivním materiálem, dobovou literární a publicistickou produkcí a vzpomínkami, která podá plastické a multiperspektivní svědectví o sedmdesátých a osmdesátých letech 20. století.

V roce 2012 bude rovněž zahájena práce na ***metodice výuky soudobých dějin***, což bude jakýsi sylabus či „manuál“ metodických postupů a návodů orientujících učitele ve způsobu tematizace soudobých dějin. Tato metodika bude sumarizací a systematizací dosavadních metodických principů užívaných v rámci skupiny. Pro činnost skupiny je v tomto ohledu klíčová západoevropská didaktika dějepisu (především německá), jejíž metodikou i konkrétními výstupy se inspiruje. Tato východiska jsou nově formulována též na webu vzdělávání (<http://www.ustrcr.cz/cs/skupina-vzdelavani>).

Bude se dále pokračovat v projektu ***Malé a velké příběhy moderních dějin***, do něhož se už zapojily desítky škol a který na webových stránkách Ústavu disponuje už stovkami výstupů žáků, kteří formou orální historie mapují vlastní rodinné tradice a způsob prožívání

moderních dějin ve svých rodinách. Prostředky z fondů OPVK umožní honorovat spolupracující učitele a posílí jejich zapojení do projektu.

V roce 2012 bude také pokračovat **přednášková a seminární činnost** skupiny vzdělávání směrem ke školní veřejnosti. Kromě příležitostných přednášek pro žáky a studenty základních a středních škol dle aktuálního zájmu škol (vybírají z nabídky přednášek na webu) to jsou především metodické semináře pro učitele realizované na půdě Ústavu, ale také v regionálních centrech ve spolupráci s Národním institutem pro další vzdělávání. V současné době je v rámci skupiny akreditováno u MŠMT 7 vzdělávacích programů, v roce 2012 plánujeme další 3 akreditace. Novým formátem přednáškové činnosti budou přednášky pro studenty vysokých škol, plánujeme především spolupráci s Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy, Pedagogickou fakultou Univerzity Karlovy, Univerzitou Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem a Technickou univerzitou v Liberci. Vrcholem přednáškové činnosti bude dvoudenní **letní škola pro učitele** na konci srpna 2012, která bude zahrnovat pásma seminářů, přednášek a workshopů členů skupiny i spolupracujících externistů.

Po pilotáži v roce 2011 se v roce 2012 rozeběhnou „ostré“ e-learningové kurzy pro učitele dějepisu a společenských věd **Jak učit o komunismu?**. Výhodou těchto kurzů je časová nenáročnost pro učitele, jejich interaktivita a množství materiálů, které takovouto cestou mohou učitelé získat. V současné době je nabídka e-learningových kurzů dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků velice omezená; v segmentu soudobých dějin není v nabídce žádný, očekáváme tedy značný zájem učitelské veřejnosti.

V roce 2012 plánujeme rozsáhlou inovaci webu vzdělávání (<http://www.ustrcr.cz/cs/vzdelavani>), jejímž cílem je zvýšení jeho atraktivity pro uživatele a posílení jeho návštěvnosti. V rámci této inovace plánujeme především zveřejnění dílčích databází audiovizuálních pramenů. Náklady na tyto databáze budou hrazeny z prostředků OPVK.

Skupina vzdělávání plánuje ve spolupráci s ICEJ (Mezinárodní křesťanské velvyslanectví Jeruzalém) realizovat projekt směřující k eliminaci extremismu mezi studující mládeží. Modul, který bude ÚSTR řešit, má pracovní název **Příběh dvou totalit** a má zachytit konkrétní osudy obětí totalitních režimů v českých zemích od roku 1938 do roku 1989. V roce 2012 se bude vyvíjet metodika projektu a sbírat materiály, vlastní realizace (formou přednášek) proběhne v roce 2013.

Pedagogové vyučující handicapované žáky nás upozornili na potřebu vyvíjet specializované pomůcky. Na základě těchto ohlasů bychom v roce 2012 rádi připravili **pracovní verzi vzdělávacího DVD** v takovém formátu, které bude vyhovovat **žákům**

s *handicapem*, tj. tělesně postiženým (slabozrací, hluchoněmí apod.). Metodicky a obsahově bude DVD vycházet z již realizovaných projektů (DVD 1968, DVD 1989, DVD kolektivizace, materiály zveřejněné na webových stránkách Ústavu a připravené v rámci seminářů pro pedagogy). Hlavní hodnotou DVD bude jeho přizpůsobení potřebám cílové skupiny (např. titulkování pro hluchoněmé). Zároveň bude toto DVD opatřeno texty v anglickém jazyce, které umožní propagaci metodických postupů i v zahraničí. V prvním roce projektu proběhne především konzultace s příslušnými asociacemi handicapovaných osob a státními institucemi, které stanoví metodické principy organizace DVD a nezbytné technické náležitosti. Zároveň se bude kompletovat materiál a vytvářet pracovní verze DVD, která bude v dalším roce pilotována a dále dopracována.

Paměť národa

Odbor ediční (koordinátorem za ÚSTR je Michal Šmíd) bude ve spolupráci s Českým rozhlasem a občanským sdružením Post Bellum pokračovat v budování digitálního pamětnického archivu *Paměť národa*. Jde o rozsáhlý dlouhodobý projekt, který je svým rozsahem ojedinělý v evropském kontextu a který formou interaktivního serveru umožňuje badatelům i laické veřejnosti sdílet unikátní audio- a videozáznamy tisíců pamětníků z období druhé světové války a komunistické perzekuce.

Cílem projektu v roce 2012 je dále shromažďovat maximum výpovědí přímých svědků událostí 20. století z různých evropských zemí a nabízet tak možnost komparace mezi jednotlivými příběhy. Podpora Visegrádského fondu umožní další budování evropské sítě koordinátorů Paměti národa. Ve spolupráci s Česko-německým fondem budoucnosti bude připraven projekt *Útěky do svobody*. Připravují se i některé technologické inovace, například propojení s partnerskými weby formou tzv. web services.

Interpretace materiálů represivních složek

Projekt se v úzké spolupráci s Archivem bezpečnostních složek i dalšími odbornými pracovišti zaměří na vytváření metodických pomůcek pro badatele, postihující specifický charakter archiválií vzniklých činností bezpečnostních složek (garanty projektu jsou PhDr. Jan Kalous, Ph.D. a PhDr. Pavel Žáček, Ph.D.; doba realizace: 2011–2014). V roce 2011 byla vytvořena pracovní skupina historiků, archivářů a dalších odborníků, kteří se z různých rovin pohledu a při využití různých metodických přístupů podíleli na přípravě jednotlivých manuálů.

V roce 2012 budou práce na manuálech přibližujících badatelské veřejnosti některá specifika dokumentace komunistických bezpečnostních složek pokračovat. Výstupem budou studie v periodikách Ústavu pro studium totalitních režimů a Archivu bezpečnostních složek a dále semináře pro veřejnost.

Knihovna Jána Langoše

Knihovna Jána Langoše bude nadále zajišťovat pracovníkům Ústavu pro studium totalitních režimů, Archivu bezpečnostních složek i veřejnosti přístup k mezinárodním databázím knih, časopisů a článků a organizovat meziknihovní výpůjční službu. V rámci finančních možností bude dále rozšiřován fond knihovny. Ve spolupráci s OZTR knihovna připraví sérii interních seminářů ke zvýšení „odborně-elektronické gramotnosti“ v souvislosti s odbornými elektronickými zdroji.

PŘEHLED VZDĚLÁVACÍCH AKTIVIT V ROCE 2012

	Název	Garant	Realizace
1.	Školní edice DVD <i>Normalizace</i>	J. Pinkas	2012
2.	Malé a velké příběhy moderních dějin	J. Pinkas	2008–2014
3.	E-learning „Jak učit o komunismu?“	K. Činátl	2011–2012
4.	Příprava metodických pomůcek pro školy	K. Činátl	2008–2014
5.	Kurzy pro učitele a studenty středních a vysokých škol: metodika a vybrané problémy moderních dějin	K. Činátl	2008–2014
6.	Příběh dvou totalit	V. Ruml	2012–2013
7.	Letní škola moderních dějin pro učitele	K. Činátl	2008–2012
8.	Paměť národa	M. Šmíd	2008–2012
9.	Interpretace materiálů represivních složek	J. Kalous P. Žáček	2011–2014

3. EDIČNÍ A VÝSTAVNÍ ČINNOST, KOMUNIKAČNÍ PLATFORMY

Ediční činnosti, příprava a vydávání periodických i neperiodických publikací, pořádání výstav, organizování seminářů, odborných konferencí a diskusí jsou úkoly Odboru edičního. Odbor zajišťuje ve spolupráci s redakčními radami obou periodik vydávání historické revue *Paměť a dějiny* (čtvrtletně) a odborného časopisu *Securitas Imperii* (dvakrát ročně). V roce 2012 předpokládáme vydání dalšího čísla anglojazyčné revue *Behind the Iron Curtain*.

V průběhu roku 2012 budeme u odborného časopisu *Securitas Imperii* vedeni snahou udržet kvalitativní parametry jeho přípravy a vydávání, abychom byli při první příležitosti připraveni zažádat o jeho zařazení na seznam recenzovaných odborných periodik.

Prioritou činnosti Odboru edičního v roce 2012 bude stejně jako v roce 2011 snaha o získávání mimorozpočtových finančních prostředků formou spoluvydávání neperiodických publikací ve spolupráci s partnerskými institucemi i komerčními nakladateli, spolupořádání konferenčních akcí a výstavních projektů ve spolupráci s obdobně zaměřenými tuzemskými i zahraničními institucemi, místními samosprávami i subjekty neziskového sektoru.

Zvýšený rozpočet Odboru edičního a politika zajišťování mimorozpočtových zdrojů by měly umožnit realizaci vyššího rozsahu publikační činnosti ve srovnání s předchozím rokem, vyšší počet konferenčních akcí i výstavních projektů. Odbor bude dále pokračovat ve spolupráci s Českými centry v organizaci výstav v zahraničí a v organizaci putovních výstav na středních a základních školách.

V roce 2012 se Odbor ediční soustředí také na přípravu vybraných publikací v podobě „elektronické knihy“ ve formátu E-pub.

Ústav se také po dvouleté pauze zúčastní veletrhu Svět knihy 2012.

3.1 PUBLIKAČNÍ ČINNOST

Počet a druh publikací ÚSTR navržených k realizaci v roce 2012

Publikace	Druh publikace	Periodicita	Počet
Periodické	Paměť a dějiny	4 x	4
	Securitas Imperii	2 x	2
	Behind the Iron Curtain	1 x	1
Neperiodické	Slovníky		1
	Edice		5
	Monografie		6
	Katalogy výstav		3
	Sborníky		3
	Učebnice, příručky		1

3.2 VÝSTAVNÍ ČINNOST

Nové výstavy

Název výstavy Králové Šumavy	
Pořadatel Ústav pro studium totalitních režimů Spolupořadatel Prachatické muzeum	
Odborný garant Mgr. Libor Svoboda, Ph.D.	Koordinátor MgA. Lukáš Jiříčka
Místo konání Prachatické muzeum	Termín červen – září 2012
Anotace výstavy Výstavní projekt se bude věnovat osudům čs. občanů, kteří spolupracovali se zpravodajskými službami demokratických států a přecházeli na Šumavě v rámci plnění svých úkolů tzv. železnou oponu. Po únoru 1948 odcházeli do zahraničí lidé nespokojení s probíhajícími politickými změnami. Mnozí z nich se posléze rozhodli proti totalitnímu komunistickému režimu aktivně vystoupit. Podíleli se na zpravodajské činnosti pro západní zpravodajské služby (USA, Francie, Velká Británie), převáděli čs. občany, vytvářeli zpravodajské sítě apod. ÚSTR zabezpečuje kompletní přípravu výstavního projektu.	

<p>Název výstavy</p> <p>Operace Anthropoid</p>	
<p>Spolupořadatelé</p> <p>Ústav pro studium totalitních režimů</p> <p>Vojenský historický ústav Praha</p>	
<p>Odborný garant</p> <p>doc. PhDr. Ladislav Kudrna, Ph.D.</p>	<p>Koordinátor</p> <p>MgA. Lukáš Jiříčka</p>
<p>Místo konání</p> <p>Senát PČR</p>	<p>Termín</p> <p>květen 2012</p>
<p>Anotace výstavy</p> <p>Spolupráce na výstavním projektu zaměřeném na prezentaci úspěšné operace čs. vojenské zpravodajské služby s krycím názvem „Anthropoid“, připravované ve spolupráci s britským SOE, jejímž hlavním cílem byl atentát na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha (květen 1942).</p> <p>ÚSTR se na výstavním projektu podílí spoluprací jak na obsahové, tak i produkční části.</p>	

<p>Název výstavy</p> <p>150 let Sokola</p>	
<p>Spolupořadatelé</p> <p>Sokol, Vojenský historický ústav Praha, Ústav pro studium totalitních režimů</p>	
<p>Odborný garant</p> <p>PhDr. Jan Kalous,, Ph.D.</p>	<p>Koordinátor</p> <p>MgA. Lukáš Jiříčka</p>
<p>Místo konání</p> <p>Vojenský historický ústav Praha</p>	<p>Termín</p> <p>červen 2012</p>
<p>Anotace výstavy</p> <p>Spolupráce na přípravě výstavního projektu zaměřeného na činnost tělovýchovné organizace Sokol, zejména zapojení jejích členů do protinacistického a protikomunistického odboje.</p> <p>ÚSTR se na výstavním projektu podílí spoluprací jak na obsahové, tak i produkční části.</p>	

<p>Název výstavy</p> <p>Pronásledování římskokatolické církve v Československu 1948–1989</p>	
<p>Pořadatel</p> <p>Pentacle Consulting, s. r. o.</p> <p>Partneři výstavy</p> <p>Ústav pro studium totalitních režimů, Archiv bezpečnostních složek, Národní archiv, Česká křesťanská akademie, Památník Vojna u Příbrami – Hornické muzeum Příbram, Muzeum III. odboje v Příbrami, Historický ústav Akademie věd ČR</p>	
<p>Odborný garant</p> <p>Stanislava Vodičková, DiS.</p>	<p>Koordinátor</p> <p>MgA. Lukáš Jiříčka</p>
<p>Místo konání</p> <p>Vatikán</p>	<p>Termín</p> <p>květen 2012</p>
<p>Anotace výstavy</p> <p>Cílem výstavního projektu je představit veřejnosti hlavní rysy a specifika proticírkevního postupu komunistického totalitního režimu. Výstava chce analytickým způsobem přiblížit hlavní rysy nátlaku, představit výrazné osobnosti církve, ztělesňující útlak komunistického režimu a vzdor proti němu.</p> <p>ÚSTR se podílí jak odbornou, tak i produkční spoluprací.</p>	

Název výstavy stálá expozice dějin Pomocných technických praporů	
Spolupořadatelé Město Brandýs nad Labem, PTP ČR – VTNP, Ústav pro studium totalitních režimů	
Odborný garant PhDr. Milan Bárta	Koordinátor Bc. Michal Hroza, MgA. Lukáš Jiříčka
Místo konání 1. poschodí zámku v Brandýse nad Labem	Termín průběžně během roku 2012
Anotace výstavy Expozice připomíná základní rámec fungování Pomocných technických praporů (PTP) z let 1950–1954 v rámci širšího historického kontextu. Představuje PTP nejen jako specifické vojenské útvary pro politicky nespolehlivé občany (služba beze zbraně), ale rovněž jako nástroj perzekuce komunistického režimu. Během roku bude v součinnosti s partnery probíhat rekonstrukce stávající expozice. ÚSTR se podílí jak odbornou, tak i produkční spoluprací.	

Další výstavní projekty

Název výstavy Mene Tekel	
Spolupořadatel Univerzita Karlova, Konfederace politických vězňů ČR, o. s. Umění bez bariér	
Odborný garant Mgr. Libor Svoboda, Ph.D.	Koordinátor MgA. Lukáš Jiříčka
Místo konání Praha, Karolinum	Termín únor 2012
Anotace výstavy Výstavní projekt je součástí šestého ročníku mezinárodního festivalu proti totalitě. Hlavním tématem budou vojáci v boji proti totalitním režimům. Ústav zde bude prezentován výstavou <i>Žatec ve třetím odboji. Odbojová skupina Praha – Žatec</i> (poprvé představenou již v roce 2010).	

<p>Název výstavy</p> <p>Hlasy svobody – Rádio Svobodná Evropa v období studené války</p>	
<p>Spolupořadatel</p> <p>Ministerstvo zahraničních věcí ČR – Česká centra</p>	
<p>Odborný garant</p> <p>PhDr. Prokop Tomek (VHÚ Praha)</p>	<p>Koordinátor</p> <p>Bc. Michal Hroza</p>
<p>Místo konání</p> <p>Česká centra</p>	<p>Termín</p> <p>průběžně během roku 2012</p>
<p>Anotace výstavy</p> <p>Výstava připomíná 60. výročí zahájení vysílání Rádía Svobodná Evropa. Ve spolupráci s Českými centry se předpokládá její další uvedení v zahraničí.</p>	

<p>Název výstavy</p> <p>Praha objektivem tajné policie</p>	
<p>Spolupořadatel</p> <p>Ministerstvo zahraničních věcí ČR – Česká centra</p>	
<p>Odborný garant</p> <p>PhDr. Pavel Žáček, Ph.D.</p>	<p>Koordinátor</p> <p>Bc. Michal Hroza</p>
<p>Místo konání</p> <p>Česká centra</p>	<p>Termín</p> <p>průběžně během roku 2012</p>
<p>Anotace výstavy</p> <p>Ve spolupráci s Českými centry bude výstava <i>Praha objektivem tajné policie</i> otevřena v Bratislavě, Kyjevě a dalších ukrajinských a ruských městech.</p>	

PŘEHLED PLÁNOVANÝCH VÝSTAV V ROCE 2012

	Název	Garant	Realizace (místo)
1.	Králové Šumavy	L.Svoboda L. Jiříčka	červen 2012 (Prachatické muzeum)
2.	70. výročí operace Anthropoid	L. Kudrna L. Jiříčka	Květen 2012
3.	150 let Sokola	J. Kalous L. Jiříčka	Červen 2012
4.	Pronásledování římskokatolické církve v Československu 1948–1989	S. Vodičková L. Jiříčka	Květen 2012
5.	rekonstrukce stálé expozice dějin Pomocných technických praporů	M. Bárta L. Jiříčka M. Hroza	průběžně po celý rok 2012 (prostory zámku v Brandýse nad Labem)
6.	Mene Tekel	L.Svoboda L. Jiříčka	únor 2012 (Karolinum UK, Praha)
7.	Hlasy svobody	M. Hroza P. Tomek	Česká centra
8.	Praha objektivem tajné policie	M. Hroza P. Žáček	Česká centra

3.3 KONFERENCE A SEMINÁŘE

Název konference Činnost československých zpravodajských služeb v Rakousku v letech 1945–1989 (dvoudenní mezinárodní konference)	
Spolupořadatel Ludwig Boltzmann Institut, Archiv bezpečnostních složek	
Odborný garant PhDr. Jan Kalous, Ph.D.	Koordinátor MgA. Lukáš Jiříčka
Místo konání Raabs an der Thaya	Termín březen 2012
Anotace konference Mezinárodní konference zaměřená na problematiku působení čs. bezpečnostních složek na území Rakouska v letech 1945–1989. Konkrétní příspěvky budou mj. zaměřeny na organizaci struktury čs. bezpečnosti, systém ochrany státní hranice vůči Rakousku, tzv. ostré akce (únosy) provedené z rakouského území anebo součinnost se sovětskou KGB na rakouském území.	

Název konference Kolektivizace v Čechách a na Moravě (dvoudenní mezinárodní konference)	
Spolupořadatel Muzeum Jindřichohradecka	
Odborný garant Mgr. Libor Svoboda, Ph.D.	Koordinátor MgA. Lukáš Jiříčka
Místo konání Muzeum Jindřichohradecka	Termín duben 2012
Anotace konference Mezinárodní konference se bude věnovat kolektivizačním snahám komunistického totalitního režimu. Panely konference budou mj. zaměřeny na konfiskace i další majetkové změny po roce 1945, eliminaci soukromého sektoru v zemědělství a vzniku Jednotných zemědělských družstev a Státních statků po roce 1948.	

<p>Název kolokvia</p> <p>Církev a exil – síla slova (jednodenní mezinárodní kolokvium)</p>	
<p>Pořadatel</p> <p>Pentacle Consulting, s. r. o.</p> <p>Partneři výstavy</p> <p>Ústav pro studium totalitních režimů, Archiv bezpečnostních složek, Národní archiv, Česká křesťanská akademie, Památník Vojna u Příbrami – Hornické muzeum Příbram, Muzeum III. odboje v Příbrami, Historický ústav Akademie věd ČR</p>	
<p>Odborný garant</p> <p>Stanislava Vodičková, DiS</p>	<p>Koordinátor</p> <p>MgA. Lukáš Jiříčka</p>
<p>Místo konání</p> <p>Vatikán</p>	<p>Termín</p> <p>květen 2012</p>
<p>Anotace kolokvia</p> <p>Mezinárodní kolokvium bude reflektovat jeden z důležitých fenoménů kulturních, morálních a politických dějin Československa a mapovat šíři a rozsah perzekuce církve komunistickým totalitním režimem v Československu. Současně se zaměří na představení mocenských nástrojů a konkrétních metod užívaných k eliminaci církevního (respektive duchovního) života společnosti a na způsoby, jak církev těmto tlakům čelila.</p>	

<p>Název kolokvia</p> <p>Rok 1942 v československém zahraničním a domácím odboji (mezinárodní kolokvium)</p>	
<p>Spolupořadatel</p> <p>Archiv bezpečnostních složek</p>	
<p>Odborný garant</p> <p>Doc. PhDr. Ladislav Kudrna, Ph.D.</p>	<p>Koordinátor</p> <p>MgA. Lukáš Jiříčka</p>
<p>Místo konání</p> <p>ÚSTR, Praha</p>	<p>Termín</p> <p>říjen 2012</p>
<p>Anotace kolokvia</p> <p>Kolokvium navazuje na sympozium <i>Válečný rok 1941</i>. Bude rozděleno do následujících bloků: mezinárodní ohlas a dopady atentátu na československou zahraniční akci, odboj na území Protektorátu, reakce na atentát mezi československými vojáky v zahraničí a obyvateli Protektorátu.</p>	

<p>Název kolokvia</p> <p>Vztah KSČ k nekomunistickým politickým stranám v letech 1945–1989 (mezinárodní kolokvium)</p>	
<p>Spolupořadatel</p> <p>Archiv bezpečnostních složek</p>	
<p>Odborný garant</p> <p>PhDr. Jan Kalous, Ph.D.</p>	<p>Koordinátor</p> <p>MgA. Lukáš Jiříčka</p>
<p>Místo konání</p> <p>ÚSTR, Praha</p>	<p>Termín</p> <p>listopad 2012</p>
<p>Anotace kolokvia</p> <p>Kolokvium se bude zabývat analýzou postupu Komunistické strany Československa vůči nekomunistickým politickým stranám v období let 1945–1989. Pozornost bude zaměřena jak na analýzu období 1945–1948 a komunistickou taktiku vůči demokratickým stranám v rámci Národní fronty, tak i na mocenský postup Komunistické strany Československa proti politickým subjektům po únoru 1948, včetně represivních zásahů, likvidace a kontroly politických protivníků v období komunistické totalitní moci. V rámci příspěvků by měly být prezentovány osudy jednotlivých osobností, které významným způsobem ovlivňovaly dění uvnitř nekomunistických politických stran.</p>	

<p>Název konference</p> <p>Kurýři a převaděči na Šumavě v padesátých letech 20. století (jednodenní konference)</p>	
<p>Spolupořadatel</p> <p>Muzeum Policie ČR</p>	
<p>Odborný garant</p> <p>Mgr. Libor Svoboda, Ph.D.</p>	<p>Koordinátor</p> <p>MgA. Lukáš Jiříčka</p>
<p>Místo konání</p> <p>Muzeum Policie ČR, Praha</p>	<p>Termín</p> <p>listopad 2012</p>
<p>Anotace konference</p> <p>Konference bude věnována tematice čs. spolupracovníků západních zpravodajských služeb (kurýrů) v kontextu jednoho z vrcholů studené války. Přiblíží jejich aktivity, osudy a perzekuci ze strany komunistické totalitní moci.</p>	

<p>Název workshopu</p> <p>Obraz odbojáře (jednodenní workshop)</p>	
<p>Spolupořadatel</p> <p>Archiv bezpečnostních složek</p>	
<p>Odborný garant</p> <p>Mgr. Dita Jelínková, Mgr. Jan Machala</p>	<p>Koordinátor</p> <p>MgA. Lukáš Jiříčka</p>
<p>Místo konání</p> <p>ÚSTR, Praha</p>	<p>Termín</p> <p>listopad 2012</p>
<p>Anotace workshopu</p> <p>Workshop bude zaměřen na téma utváření identity protinacistického odbojáře, rozdílnému vnímání u přímých účastníků a veřejnosti a propagandistickému využití komunistického odboje proti nacismu v českém prostředí.</p>	

Pravidelné semináře

Název semináře Film a dějiny, totalita a propaganda	
Odborný garant Mgr. Petr Kopal	Koordinátor Bc. Anna Macourková
Místo konání ÚSTR, Praha	Termín leden – prosinec 2012
Anotace semináře Cyklus filmových seminářů prezentujících díla českých dokumentaristů vztahující se k době nesvobody a období komunistické totalitní moci.	

Název semináře Češi a Slováci ve dvacátém století	
Odborný garant PhDr. Jan Kalous, Ph.D.	Koordinátor Bc. Anna Macourková
Místo konání ÚSTR, Praha	Termín leden – prosinec 2012
Anotace semináře Diskuse s pamětníky totalitních režimů minulého století, nové reflexe důležitých událostí a nové pohledy na významné osobnosti českých a slovenských dějin 20. století.	

Název semináře Protikomunistický odboj	
Odborný garant Mgr. Libor Svoboda, Ph.D. PhDr. Petr Blažek, Ph.D.	Koordinátor Bc. Anna Macourková
Místo konání ÚSTR, Praha	Termín leden – prosinec 2012
Anotace semináře Diskuse a semináře o osobnostech a aktivitách protikomunistického (třetího) odboje.	

Název semináře Archiválie z provenience bezpečnostních složek	
Odborný garant PhDr. Pavel Žáček, Ph.D. PhDr. Zlatuše Kukánová (ABS)	Kordinátor Bc. Anna Macourková
Místo konání ÚSTR, Praha	Termín leden – prosinec 2012
Anotace semináře Seminář připravovaný ve spolupráci s Archivem bude věnován nakládání s archiváliemi z provenience komunistických bezpečnostních složek, využití svazkové agendy, problematice registru svazků a interpretaci dokumentů.	

Záznamy seminářů budou průběžně ve spolupráci s Odborem informatiky a digitalizace zveřejňovány na webové stránce Ústavu.

PŘEHLED KONFERENCÍ V ROCE 2012

	Název	Druh výstupu	Kompetent	Termín (místo)
1.	Činnost československých zpravodajských služeb v Rakousku v letech 1945–1989	mezinárodní konference	J. Kalous L. Jiříčka	březen 2012 (Raabs an der Thaya)
2.	Kolektivizace v Čechách a na Moravě	mezinárodní konference	L. Svoboda L. Jiříčka	duben 2012 (Jindřichův Hradec, Muzeum Jindřichohradecka)
3.	Církev a exil – síla slova	mezinárodní kolokvium	S. Vodičková L. Jiříčka	květen 2012 (Vatikán)
4.	Rok 1942 v československém zahraničním a domácím odboji	mezinárodní kolokvium	L. Kudrna L. Jiříčka	říjen 2012 (Praha, ÚSTR)
5.	KSČ a represe vůči nekomunistickým politickým stranám v letech 1945–1989	mezinárodní kolokvium	J. Kalous L. Jiříčka	listopad 2012 (Praha, ÚSTR)
6.	Kurýři a převaděči na Šumavě v padesátých letech 20. století	konference	L. Svoboda L. Jiříčka	listopad 2012 (Praha, Muzeum Policie ČR)
7.	Obraz odbojáře	workshop	D. Jelínková J. Machala L. Jiříčka	listopad 2012 (Praha, ÚSTR)

PŘEHLED PRAVIDELNÝCH SEMINÁŘŮ V ROCE 2012

	Název	Druh výstupu	Kompetent	Termín (místo)
1.	Film a dějiny, totalita a propaganda	seminář	P. Kopal A. Macourková	leden – prosinec 2012 (Praha, ÚSTR)
2.	Češi a Slováci ve dvacátém století	seminář	J. Kalous A. Macourková	leden – prosinec 2012 (Praha, ÚSTR)
3.	Protikomunistický odboj	seminář	L. Svoboda P. Blažek A. Macourková	leden – prosinec 2012 (Praha, ÚSTR)
4.	Archiválie z provenience bezpečnostních složek	seminář	P. Žáček Z. Kukánová A. Macourková	leden – prosinec 2012 (Praha, ÚSTR)

5. ZÁKON O ÚČASTNÍCÍCH ODBOJE A ODPORU PROTI KOMUNISMU

Přijetím zákona č. 262/2011 Sb., o účastnících odboje a odporu proti komunismu, který vstoupil v platnost 17. listopadu 2011, získal Ústav povinnost zpracovávat na vyžádání Ministerstva obrany ČR odborná stanoviska k jednotlivým žádostem, případně spolupracovat s odvolacím orgánem – Etickou komisí České republiky, které bude poskytovat podklady a informace.

Skupina pro přípravu odborných stanovisek, podkladů a informací, zřízená na základě finančních prostředků uvolněných Ministerstvem financí ČR jako specializované pracoviště Ústavu v rámci Odboru zkoumání totalitních režimů, bude ve smyslu §§ 3 a 4 zákona připravovat návrhy odborných stanovisek Ústavu a ve smyslu § 7 připravovat podklady a informace pro Etickou komisi ČR.

Skupina ve vymezeném rámci spolupracuje s dalšími pracovišti úseku zkoumání totalitních režimů a ediční činnosti a Kanceláře ředitele Ústavu.

V polovině roku 2012 bude činnost skupiny vyhodnocena a v případě potřeby – podle předchozí dohody – vyžádáno navýšení finančních prostředků.

Část B – Ekonomika, provoz a digitalizace

I. ODBOR EKONOMIKY A PROVOZU

II. ODBOR INFORMATIKY A DIGITALIZACE

I. ODBOR EKONOMIKY A PROVOZU

Ústav pro studium totalitních režimů (dále jen „Ústav“) je samostatnou organizační složkou státu, která hospodáří s finančními prostředky státu na základě zákona o státním rozpočtu České republiky a dalších předpisů z oblasti finančního práva.

V roce 2012 dochází k mírné progresi rozpočtu, a to vlivem zajišťování nových činností Ústavem vyplývajících ze zákona č. 262/2011 Sb., o účastnících odboje a odporu proti komunismu. Současně lze konstatovat, že se v roce 2012 očekává hluboká ekonomická recese, která může mít negativní dopad na rozpočet Ústavu. Je nutno zdůraznit, že výše rozpočtu pro rok 2012 nedosahuje výše rozpočtu v počátečních letech existence Ústavu, a proto bude i nadále klíčovou úlohou Odboru ekonomiky pokračovat v trendu letošního roku, tak jak bylo zmíněno v Plánu činnosti na rok 2011, tj. v optimalizaci provozní báze, která byla nastartována již koncem roku 2010, a dále cestou akvizice finančních prostředků z jiných zdrojů, než je státní rozpočet. V tabulce č. 1 je uvedeno srovnání rozpočtu v letech 2008–2012.

Tabulka č. 1

Rozpočet ÚSTR	2008	2009	2010	2011	2012
Běžné výdaje	97 428	89 256	87 308	83 067	84 774
z toho ostatní běžné výdaje	43 442	24 349	25 201	26 872	24 409
Kapitálové výdaje	13 554	7 700	3 574	2 500	1 500
Výdaje celkem	110 982	96 956	90 882	85 567	86 274

Jedním z klíčových úkolů Odboru ekonomiky a provozu bude finalizace optimalizace provedením analýzy nákupu služeb a komodit z oblasti IT techniky a dále zkvalitnění kontroly spotřeby kancelářských potřeb a materiálu pro kancelářskou a výpočetní techniku provedením výběrového řízení na outsourcing periferních tiskových zařízení.

Dalším úkolem Odboru ekonomiky a provozu bude zajistit plnohodnotné zprovoznění a interaktivitu nově zavedených systémů GINIS EKO – ekonomický systém a GINIS SSL – systém spisové služby a tím odstranění nadbytečné administrativní zátěže zejména při oběhu účetních dokladů. Z toho vyplývá další úkol, a sice aktualizace příslušných vnitřních předpisů a jejich přizpůsobení platné legislativě.

V souvislosti s přijetím usnesení vlády ČR č. 451 ze dne 15. června 2011 Odbor ekonomiky a provozu rozšíří vnitřní systém povinnosti zadávání veřejných zakázek přes elektronická tržiště pro všechna nákladová střediska (tj. odbory) Ústavu, a to jako nástroj pro

neustálé zkvalitňování průběhu veřejných zakázek při dodržování zásad transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace. Současně bude úkolem Odboru ekonomiky a provozu dohlížet na průběžné odčerpávání rozpočtovaných finančních prostředků jednotlivými nákladovými středisky Ústavu.

Jak bylo uvedeno v Plánu činnosti Ústavu na rok 2011, bylo v průběhu letošního roku vyvinuto maximální úsilí k získání finančních prostředků z jiných zdrojů, než je státní rozpočet, a proto se v roce 2012 očekává příliv finančních prostředků z EU ve formě dotací a operačních programů, na nichž bude Ústav participovat. Jedná se zejména o operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost – Dějepis v 21. století: multimediální aplikace pro dějepisnou výchovu, dále o grant z Mezinárodního visegrádského fondu a grant z programu Evropské komise Evropa pro občany Akce 4 – Aktivní evropská paměť pro projekt Platforma evropské paměti a svědomí, na němž bude Ústav participovat se 14 dalšími institucemi a organizacemi z 11 členských států Evropské unie. Úkolem Odboru ekonomiky a provozu bude důsledné dodržování zásad stanovených pro hospodaření s těmito prostředky a personální zajištění osob pověřených finančním managementem v realizačních týmech jednotlivých projektů.

Odbor ekonomiky a provozu se v roce 2012 zaměří na zkvalitnění evidence a ochrany majetku tak, aby byl zajištěn bezproblémový průběh periodické inventarizace a vyřazení nepotřebného majetku, který byl do užívání Ústavu převeden v rámci delimitace tehdejší Ministerstvem vnitra ČR (původně Ministerstvo informatiky) a který bude následně nabídnut k převodu jiným organizačním složkám státu.

Dalším úkolem Odboru ekonomiky a provozu je přijetí nových požadavků na přípravu podkladů pro odpisování dlouhodobého majetku v roce 2012 podle nového účetního standardu č. 708 aktualizací zásad pro odpisování majetku a odpisového plánu.

Odbor ekonomiky a provozu přizpůsobí vedení mzdového účetnictví a zpracování mezd a platů novelám příslušných právních předpisů připravovaných s účinností od 1. ledna 2012 (např. novela zákoníku práce, novela zákona o nemocenském pojištění, atd.).

V rámci programového financování bude úkolem Odboru ekonomiky a provozu ve spolupráci s Odborem informatiky a digitalizace obnova zastaralé výpočetní techniky pro dopracování nové architektury systémového prostředí, komunikačních a procesních cest.

Při své činnosti bude Odbor ekonomiky a provozu důsledně dodržovat platné legislativní normy a princip tzv. 3 E – Economy-Efficiency-Effectiveness, tedy hospodárnost- účelnost-efektivita. K tomu budou využívány nástroje např. v podobě cílově orientované kvantifikace

na výdajových stranách jednotlivých nákladových středisek s cílem zabezpečení finančních toků v Ústavu včetně stanovení kompetentních rolí.

K dodržování hospodárného, účelného a efektivního vynakládání finančních prostředků je nezbytný propracovaný vnitřní kontrolní systém využívající schvalovací, operační, hodnotící a revizní postupy. Proto začátkem roku provede Odbor ekonomiky a provozu revizi všech interních předpisů týkajících se hospodaření s rozpočtovými prostředky a účetnictví, jejich přizpůsobení platné legislativě a zejména k dodržení požadavků na dodržování principu 3 E zpřísněním kritérií stanovených pro realizaci nákupu v hodnotě do 50 tis. Kč a v hodnotě nad 50 tis. Kč v Metodice zadávání veřejných zakázek a ve Směrnici o zadávání veřejných zakázek.

Dílní úkoly Odboru ekonomiky a provozu vyplývají z vyhlášek Ministerstva financí České republiky. Na základě vyhlášky MF č. 449/2009 Sb., o způsobu, termínech a rozsahu údajů předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu, rozpočtů státních fondů, rozpočtů územních samosprávních celků, rozpočtů dobrovolných svazků obcí a rozpočtů Regionálních rad regionů soudržnosti, v platném znění, bude Odbor ekonomiky a provozu zpracovávat finanční výkazy uvedené v tabulce č. 2 a předkládat je státním orgánům.

Tabulka č. 2

Činnost	Termín	Obsah	Pozn.
OSS	měsíčně	výkaz o nárocích z nespotřebovaných výdajů	posl. pracovní den před 20. dnem násl. měsíce
OSS	čtvrtletně	finanční výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu	před 14. kal. dnem násl. měsíce po ukončení čtvrtletí
OSS	čtvrtletně	chronologický přehled rozpočtových opatření	před 14. kal. dnem násl. měsíce po ukončení čtvrtletí
OSS	ročně	finanční výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu (rozpis schváleného rozpočtu)	poslední pracovní den před 25. březnem
správce kapitoly	čtvrtletně	sumář výkazů za kapitolu	před 20. kal. dnem násl. měsíce po ukončení čtvrtletí
správce kapitoly	ročně	sumář výkazů za kapitolu	poslední pracovní den před 31. březnem
správce kapitoly	čtvrtletně	limity a zůstatky na účtech v ČNB jako příloha ke komentáři k finančnímu výkazu	před 14. kal. dnem násl. měsíce po ukončení čtvrtletí
správce kapitoly	čtvrtletně	plnění závazných ukazatelů státního rozpočtu	před 14. kal. dnem násl. měsíce po ukončení čtvrtletí

Na základě vyhlášky MF č. 383/2009 Sb., o účetních záznamech v technické formě vybraných účetních jednotek a jejich předávání do centrálního systému účetních informací státu a o požadavcích na technické a smíšené formy účetních záznamů, v platném znění, bude Odbor ekonomiky a provozu zpracovávat účetní výkazy uvedené v tabulce č. 3. a předkládat je státním orgánům

Tabulka č. 3

Činnost	Termín	Obsah	Pozn.
OSS a kapitola	čtvrtletně a ročně	rozvaha	do 20. dne násl. měsíce
OSS a kapitola	čtvrtletně a ročně	výkaz zisku a ztráty	do 20. dne násl. měsíce
OSS a kapitola	ročně	přehled o peněžních tocích a o změnách vlastního kapitálu	do 20.2. násl. roku
OSS a kapitola	čtvrtletně	příloha	do 20. dne násl. měsíce
kapitola	ročně	pomocný konsolidační přehled k účetní uzávěrce	do 31.3. násl. roku
kapitola	ročně	výkaz majetku a závazků za dílčí konsolidační celek státu	do 30.4. násl. roku
kapitola	ročně	výkaz nákladů a výnosů za dílčí konsolidační celek státu	do 30.4. násl. roku
kapitola	ročně	výkaz peněžních toků za dílčí konsolidační celek státu	do 30.4. násl. roku
kapitola	ročně	příloha účetního výkazu za dílčí konsolidační celek státu	do 30.4. násl. roku
kapitola	ročně	pomocný konsolidační přehled za dílčí konsolidační celek státu	do 30.4. násl. roku

Úkoly odboru ekonomiky a provozu pro rok 2012 vyplývající z vyhlášky MF č. 419/2001 Sb., o rozsahu, struktuře a termínech údajů předkládaných pro vypracování návrhu státního závěrečného účtu a o rozsahu a termínech sestavení návrhů závěrečných účtů kapitol státního rozpočtu, v platném znění, jsou:

Činnost	Termín	Obsah	Způsob vyřízení
EDS/SMVS	březen	roční překlopení dat v systému EDS/SMVS – 2011/2012	bude zaneseno do systému EDS/SMVS
Hodnotící zpráva včetně tabulkových příloh	20. února	hodnotící zpráva o finančním hospodaření, koncept návrhu průvodní zprávy závěrečného účtu, tabulkové přílohy	bude předáno MF
Návrh státního závěrečného účtu	15. března	Návrh státního závěrečného účtu	bude předáno MF, NKÚ, ČSÚ
Návrh státního závěrečného účtu	Bude upřesněn	obhajoba Návrhu státního závěrečného účtu	obhájit před ústavně právním výborem PS PČR

Mezi další úkoly odboru ekonomiky a provozu v roce 2012 patří:

Činnost	Termín	Obsah	Způsob vyřízení
Návrh rozpočtu na rok 2013 a střednědobý výhled na roky 2014 a 2015	31. července	žádat o navýšení rozpočtových prostředků v maximální možné míře při dodržení platné legislativy. Ústavem bude v podkladech pro přípravu návrhu státního rozpočtu na rok 2012 a střednědobého výhledu státního rozpočtu zažádáno MF ČR o navýšení rozpočtu Ústavu tak, aby plnil činnosti stanovené zákonem č. 181/2007 Sb.	předložit na MF
„Kapitolní sešit“ (na rok 2013)	31. října	postup prací na přípravě rozpočtu, návrh rozpočtu, výdaje na financování programu reprodukce majetku	předložit na MF
„Kapitolní sešit“ (na rok 2013)	Bude upřesněn	obhajoba „Kapitolního sešitu“	obhájit před ústavně právním výborem PS PČR

Celkový počet tabulkových míst Odboru ekonomiky a provozu je stanoven pro rok 2012 na 18 včetně náměstka ředitele Ústavu pro ekonomiku, provoz a informatiku a jeho sekretariátu.

II. ODBOR INFORMATIKY A DIGITALIZACE

Odbor digitalizace a informatiky bude i nadále zabezpečovat správu ICT infrastruktury a postupně realizovat nutné investice do zkvalitňování a obměny technického vybavení Ústavu i Archivu s cílem bezpečného, efektivního a trvalého provozu. Kromě svých hlavních úkolů v oblasti převodu dokumentů do elektronické podoby (digitalizace) se odbor v následujícím roce soustředí na správu a rozvoj uceleného informačního systému, který společně využíváme při naplňování svých povinností, nově včetně zákona č. 262 Sb., o účastnících odboje a odporu proti komunismu.

Zabezpečení úkolů, služeb a projektů bude vycházet z uzavřené rámcové dohody i následných realizačních dohod, které budou rozšířeny o dohodu o archivaci digitalizovaných dat. Další úkoly spočívají v realizaci organizačních opatření, které u uživatelů minimalizují možná bezpečnostní rizika a standardizují pracovní postupy v počítačové síti. Odbor se kromě trvalého zabezpečování standardních požadavků nadále podílí na webových projektech realizovaných samostatně anebo ve spolupráci s Archivem (organizační a personální vývoj bezpečnostních složek, holocaust, různé formy perzekuce).

V oblasti služeb odbor zrealizuje akce zaměřené na dostupnost telekomunikačních a internetových služeb, hardwarových a softwarových aktiv s cílem zefektivnění provozních výdajů. Pro oblast správy infrastruktury zůstává našim cílem zajištění standardního zabezpečení potřeb zaměstnanců a uživatelů informačních systémů. Dále bude dokončena změna logického uspořádání infrastruktury – rozdělení do virtuálních sítí z důrazem na bezpečnost a zjednodušení administrace. Při konsolidaci datových úložišť, zálohování a dlouhodobé archivaci se kromě provozních a uživatelských dat bude klást zvláštní důraz na objemná data – digitalizované dokumenty a databáze, včetně záznamů z dokumentačních projektů oral history.

Na základě realizační dohody bude v rámci projektu informačního systému elektronického archivu probíhat předběžná kontrola dat, společně s plynulým dávkovým importem digitalizovaných datových souborů, celků a fondů, včetně průběžného propojování s archivním popisem. V oblasti vývoje administračního a badatelského rozhraní chceme nadále rozvíjet služby s cílem perspektivního propojení a on-line přístupu ze sítě internet, aktualizací softwarové báze a realizací dalších inovací. Rozsah tohoto projektu bude ovšem limitován případným získáním mimorozpočtových prostředků a zapojením externích subjektů.

Jako součást inovace a modernizace webových projektů a prezentací plánujeme ve spolupráci s Archivem realizovat redesign webových stránek. V procesu dalších on-line

projektů se odbor zaměří na rozšíření datové báze projektu digitální studovny (webové čítárny) a rozšíření služeb tohoto dostupného a navštěvovaného místa pro snadné vyhledání dokumentů. Další projekty budeme opětně realizovat ve spolupráci s jednotlivými specializovanými pracovišti Ústavu – jde především o zabezpečení řádného chodu e-learningového prostředí, správy webového sídla projektu evropské platformy, podstránek vzdělávání atp.

V oblasti rozvoje evidencí, zejména při validaci zpracovávaných dat jako specifické formy přípravy pro import do uceleného informačního systému (resp. autonomního informačního systému Archivu), plánujeme ve stanovené, odpovídající specifikaci a struktuře dokončit přepis relační kartotéky Studijního ústavu MV (tzv. dvoumilionka) a implementovat ji do informačního systému. Následně bude zahájen přepis dalších kartoték Studijního ústavu MV (Z 10, Vlajka, Kuratorium, příslušníci a spolupracovníci nacistických bezpečnostních složek), přepis kádrových rozkazů ministrů vnitra, deníků vyšetřovacích spisů SNB i dalších evidenčních pomůcek vztahujících se ke svazkové agendě (objektové, pátrací svazky MV atd.).

Odbor bude pokračovat v převodu archiválií a dokumentů do elektronické podoby pro potřeby badatelské i úřední činnosti a systematické digitalizace na základě realizačních smluv a spolupráce s Archivem. V následujícím období bude řešena otázka vyřazení starší techniky delimitované z předchozích pracovišť, údržba a obměna techniky, proškolení pracovníků a v případě získání mimorozpočtových zdrojů také digitalizace za účasti externích subjektů. U převodu dokumentů do elektronické podoby bude odbor průběžně sledovat vývoj technologií a trendy v oblasti digitalizace.

Ve spolupráci s Archivem se plánuje přednostní digitalizace pro potřeby vyřizování žádostí Ministerstva obrany ČR ve smyslu zákona č. 262/2011 Sb., digitalizace vytípaných archiválií z důvodu jejich ochrany, zbývajících evidenčních pomůcek, kádrových rozkazů, systematická digitalizace svazkové agendy centrály kontrarozvědky (mikrofiše, papírové dokumenty), zvláštních archivních fondů (ZV, ZO, ZA), tzv. materiálů trvalé hodnoty (MTH) Hlavní správy rozvědky, archivního fondu A 2/1, svazkové agendy bývalé vojenské kontrarozvědky a Zpravodajské správy GŠ.

Na pracovišti Struha plánujeme digitalizaci badatelských a úředních žádostí příslušného oddělení Archivu, dokončení digitalizace archivních fondů Židovské organizace (AF 425), Z (Mapy zpráv zpracované Studijním ústavem MV), kartoték Studijního ústavu. Zahájena bude digitalizace fondů Hlavní správa vojenské kontrarozvědky (AF 302) a dalších

dle požadavku zahraničních partnerů (U. S. Memorial Holocaust Museum, Yad Vashem Memorial, ÚPN, IPN).

Část C – Kancelář Ústavu

Kancelář Ústavu bude nadále zabezpečovat funkci sekretariátu Rady Ústavu a sekretariátu ředitele Ústavu, zejména přípravu podkladů pro jednotlivá jednání Rady Ústavu a realizaci usnesení Rady Ústavu. Ve stanovené míře se bude podílet na přípravě podkladů pro ředitele Ústavu, výkonu jeho rozhodnutí, legislativně-právní činnosti, koordinaci činnosti obou úseků Ústavu a realizaci mezinárodní spolupráce. Organizačně bude zajišťovat činnost Vědecké rady Ústavu a Poradního kolegia ředitele Ústavu a ve spolupráci s ostatními pracovišti také jednání Ediční rady Ústavu a redakčních rad revue *Paměť a dějiny* i odborného časopisu *Securitas Imperii*.

Kromě realizace a prohlubování mezinárodní spolupráce na bilaterální úrovni přibude jako nový důležitý úkol úzká spolupráce a součinnost s Platformou evropské paměti a svědomí.

V závislosti na striktní rozpočtové politice vlády České republiky a jejím vlivu na podobu kapitoly č. 355 – Ústavu pro studium totalitních režimů bude Kancelář Ústavu v součinnosti s vedením úseků postupně optimalizovat strukturu pracovních míst v jednotlivých odborech a odděleních.

Na základě přijatého harmonogramu bude Kancelář Ústavu kontrolovat plnění plánu činnosti a zajišťovat přípravu i distribuci nejdůležitějších dokumentů Ústavu, včetně výroční zprávy a plánu činnosti na rok 2013. Kancelář Ústavu také povede komunikaci s partnerskými organizacemi, jako například občanským sdružením Jagello 2000 a pochopitelně i Archivem.

V průběhu roku 2012 chce Kancelář Ústavu jako gestor spisové služby pokračovat v prohlubování implementace její elektronické podoby, včetně doplňkového školení zaměstnanců. Na základě plánu personálního rozvoje bude skupina personální i nadále zabezpečovat odborná školení lektorů z oblasti pracovního práva, veřejné správy a managementu. Pokračovat bude výuka anglického, německého a ruského jazyka.

Kancelář Ústavu se bude organizačně a formou supervize s ostatními pracovišti podílet na dalším rozvoji, obsahovém zkvalitňování, aktualizaci a modernizaci webových stránek Ústavu včetně jejich anglické verze.

Kancelář Ústavu bude nadále plnit vnitřní legislativní úkoly, mezi něž patří příprava vnitřních předpisů Ústavu, příprava smluv a kontrola jejich plnění, poskytování právních stanovisek ke všem otázkám spojeným s činností Ústavu, řešení soudní agendy a podkladů pro zadávání veřejných zakázek (ve spolupráci s Odborem ekonomiky a provozu). V neposlední řadě bude vyřizovat žádosti o poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

V souvislosti s přijetím zákona č. 262/2011 Sb., o účastnících odboje a odporu proti komunismu, bude Kancelář Ústavu poskytovat úseku zkoumání totalitních režimů nezbytnou podporu při plnění úkolů vyplývajících z této právní úpravy.

MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

V průběhu roku 2012 chce Ústav dále rozvíjet spolupráci s partnerskými organizacemi v zahraničí na bilaterální i multilaterální bázi. Novou kvalitou bude zejména vedoucí postavení Ústavu v mezinárodním sdružení právnických osob **Platforma evropské paměti a svědomí**, z něhož vyplývá koordinace a řízení jednotlivých projektů hrazených z grantů Mezinárodního visegrádského fondu a Evropské komise, stejně jako formulování strategie postupu vůči dalším perspektivním partnerům jak z členských států Evropské unie (např. Španělsko, Francie, Itálie), tak mimo ni (Srbsko, Moldávie, Ukrajina atd.).

Platforma evropské paměti a svědomí bude nadále pokračovat ve spolupráci se skupinou členů Evropského parlamentu Reconciliation of European Histories pod vedením bývalé eurokomisařky Sandry Kalniete. Zástupci Ústavu se budou účastnit jednání, veřejných slyšení a jiných akcí této skupiny poslanců pocházejících ze všech politických frakcí Evropského parlamentu (s výjimkou GUE/NGL).

Ústav se v rámci činnosti Platformy bude spolu s dalšími členy podílet na pořádání mezinárodní konference v Evropském parlamentu v Bruselu na téma vzdělávání o totalitě (květen 2012). Během této konference se plánuje také slavnostní udělení mezinárodní ceny Platformy. Následně v září 2012 proběhne v Bratislavě vernisáž putovní výstavy *Totalita v Evropě*. Výstava posléze poputuje do Budapešti, kde bude mít vernisáž o měsíc později. V listopadu 2012 se uskuteční dvoudenní pracovní setkání Platformy v Berlíně.

Ústav a Platforma budou v roce 2012 spolupracovat na přípravě a vydání reprezentativní publikace v anglickém jazyce, představující jednotlivé partnery Platformy (plánované vydání v polovině roku), a dále na přípravě anglické čítanky pro starší středoškoláky s názvem *Paměť totality v Evropě* (vydání ve více jazykových verzích se předpokládá v květnu 2013). V rámci Platformy chce Ústav participovat také na vydávání elektronického anglicky psaného bulletinu, který bude mj. přinášet informace o činnosti jednotlivých partnerů.

Na bilaterální úrovni bude Ústav připravovat publikace s ukrajinskými partnery i polským IPN a bude se podílet na organizaci semináře o problémech čs. – ukrajinských vztahů a společné konference o komunismu a mezinárodním terorismu. V průběhu příštího roku bude rozšířena spolupráce s izraelským památníkem Yad Vashem, jeho Archivem a Mezinárodním ústavem pro výzkum holocaustu. Uzavření dohody mezi Ústavem, Archivem a Yad Vashem předpokládá česko-izraelská deklarace signovaná premiéry České republiky a Izraele v září 2011. Spolupráce umožní sdílení a výměnu zkušeností při přípravě společných

badatelských, archivních či digitalizačních projektů týkajících se hlavně období nesvobody a prvních let komunistické diktatury.

V příštím roce přikročí Ústav ve spolupráci s Archivem k další fázi spolupráce s U.S. Memorial Holocaust Museum ve Washingtonu, D. C., k digitalizaci dalších archivních celků a organizaci dalšího studijního pobytu. V průběhu roku se předpokládá zahájení spolupráce se specializovaným pracovištěm Boston University a Hoover Institution Archives v USA.

Ústav plánuje také uzavření oboustranných dohod o spolupráci s pobaltskými partnery, především s Muzeem okupace Lotyšska 1940 – 1991 v Rize a Estonským ústavem historické paměti v Tallinnu. Ve fázi příprav se nachází možnost spolupráce s Centrem pro studia totality univerzity v Kišiněvě.

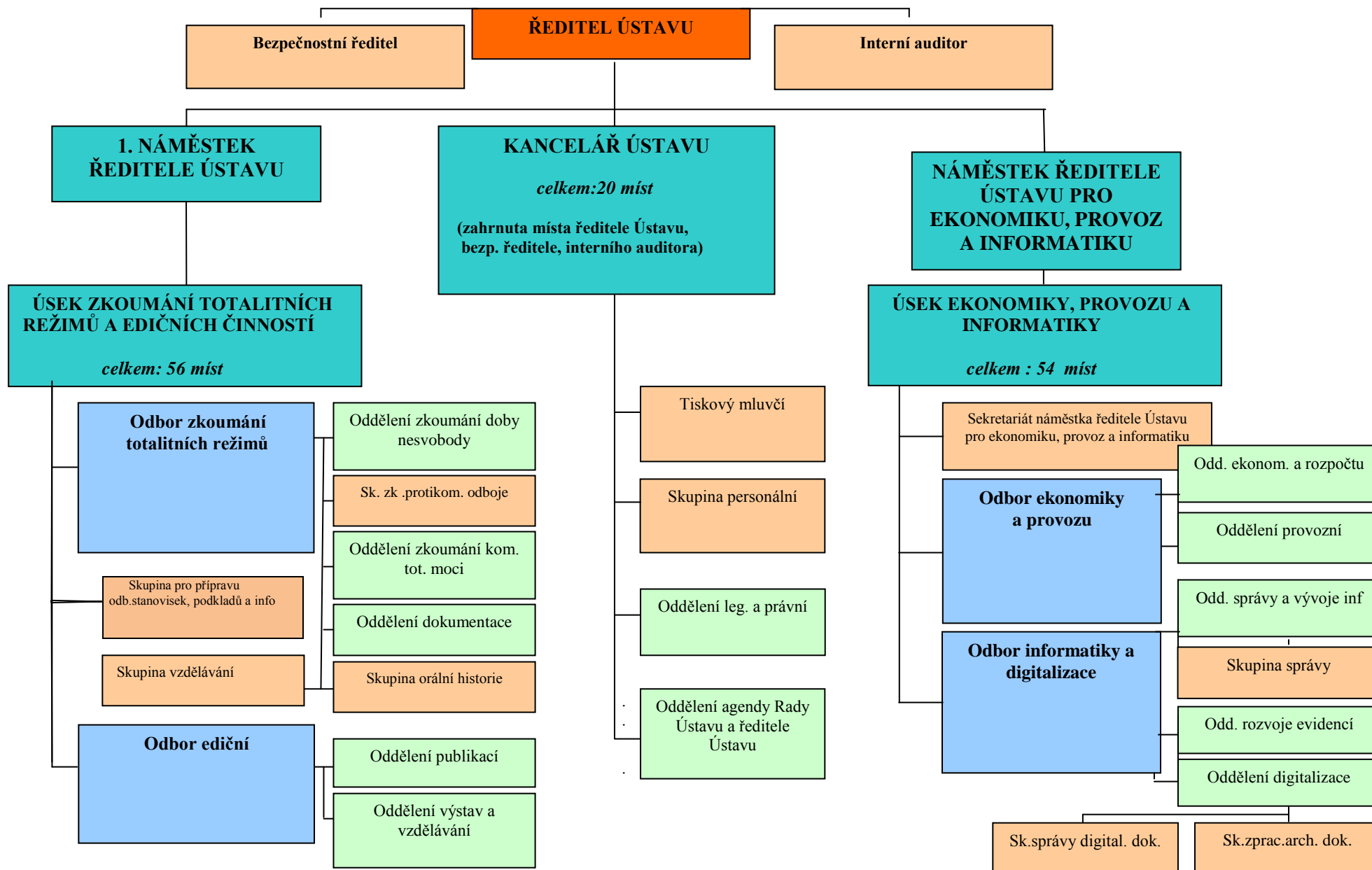
Zástupci Ústavu se budou aktivně účastnit dalšího jednání členů Evropské sítě institucí spravujících tajné policejní archivy (European Network of Official Authorities in Charge of the Secret Police Files), které se uskuteční v září 2012 v Bratislavě.

V rámci zahraniční spolupráce se Ústav bude snažit zajistit další zdroje mimorozpočtového financování pro své aktivity.

Ústav v součinnosti s Ministerstvem zahraničních věcí ČR, Platformou evropské paměti a svědomí, americkými partnery a pravděpodobně i Evropskou komisí vyvine úsilí i na poli předávání zkušeností z rozličných oblastí překonávání totalitní či autoritativní minulosti, jež je formou pomoci zemím, které se nacházejí v přechodové fázi od autoritářských k demokratickým režimům (Egypt, Libye ad.).

V neposlední řadě se pracovníci Ústavu budou průběžně účastnit vědeckých konferencí i dalších odborných akcí organizovaných partnerskými institucemi a organizacemi.

Část C - Přehled systemizovaných míst na rok 2012 ÚSTAVU PRO STUDIUM TOTALITNÍCH REŽIMŮ

Celkový počet **130** systemizovaných míst v Ústavu.